

JEAN-PIERRE GEELLEN

'Mijn god, wat gebeurt er?', dacht de woordvoester van busmaatschappij Connexxion toen ze in september 2008 de voorpagina van De Telegraaf zag. Het forse bericht over bedreigingen van buschauffeurs in Gouda door Marokkaanse jongeren luidde het begin in van weken landelijke onrust. Eindelijk had Nederland zijn eigen banlieue: Oosterwei, waar de straten in handen waren van 'reljeugd'.

Typisch een gevalletje van 'medialogica', zo bleek gisteren uit een nauwgezette reconstructie van het nieuwe onderzoeksjournalistieke programma Argos TV (Human/VPRO), de televisieversie van het bekende radioprogramma. Medialogica: een grillig samenspel van media, politici en andere partijen waardoor hele en halve feiten een nieuwe werkelijkheid creëren.

Die werkelijkheid is vijf jaar later misschien geen hard nieuws, maar het was erg verhelderend zo gedetailleerd te zien hoe een enkele bedreiging op lijn 3 in pers en politiek zo uit de hand kon ontsporen.

Een medewerker van Connexxion had De Telegraaf getipt. De krant wist er wel raad mee en sprak van 'stelselmatige' klachten van buschauffeurs over 'stelselmatige' bedreigingen, bespugingen en berovingen door Marokkaanse jongeren in de wijk Oosterwei. Connexxion verlegde tijdelijk de route van lijn 3, waarna de zaak zo groot werd als de vetste chocoladeletters van De Telegraaf ('Dit is Gouda - reljeugd is de

baas op straat').

Geert Wilders riep op het leger uit Afghanistan te halen om de 'islamitische intifada' een halt toe te roepen. De zaak haalde de tv-journaals, de NOS berichtte over 'een Marokkaanse dader'. Blijkt volgens de politie niet vast te staan, ook al gaat de toenmalige hoofdredacteur van het NOS-Journaal er nog altijd van uit dat zijn feiten gecheckt en gedubbelcheckt zijn.

Met rapporten en eigen onderzoek vond ArgosTV uit dat de bewuste bedreiging niet plaatsvond in Oosterwei, maar in een naastgelegen wijk. Sterker: van de gemelde negentien incidenten vonden er maar drie plaats in Oosterwei. Van geen van de incidenten is ooit aangifte gedaan. De omlegging van lijn 3 had trouwens ook niets met incidenten te maken, maar met een onhandige verkeerssituatie.

Intussen had ook de burgemeester boter op het hoofd: hij relativeerde de incidenten meteen, maar gebruikte ze wel dankbaar in een (gehonoreerde) aanvraag voor 10 miljoen euro hulp.

En zo werd iedereen een beetje beter van de rel. Behalve dan de Marokkaanse 'reljeugd' en de vele cameraploegen die in de wijk werden uitgejouwd. Argos TV gaat over 'het verschil tussen beeld en werkelijkheid, met nieuwe waarheden tot gevolg'. Dat roept een beetje de vraag op hoeveel waarheden er in totaal eigenlijk zijn, maar met filosoferen over feit en waarheid vul je geen tv-programma.

De eerste aflevering schiep in elk geval een

waarheid die een stuk dichter in de buurt van de werkelijkheid leek te komen dan sommige media en politici wilden doen geloven. Gemonteerd in wel erg korte en fragmentarische quotes, waardoor soms de vraag rees op welke vraag de betrokkene (in weer een andere werkelijkheid) eigenlijk antwoord had gegeven. Maar dat zal mede komen door de riante veelheid aan gesprekspartners en de dwang van het krappe format. Maar dat is weer geheel van andere medialogica.